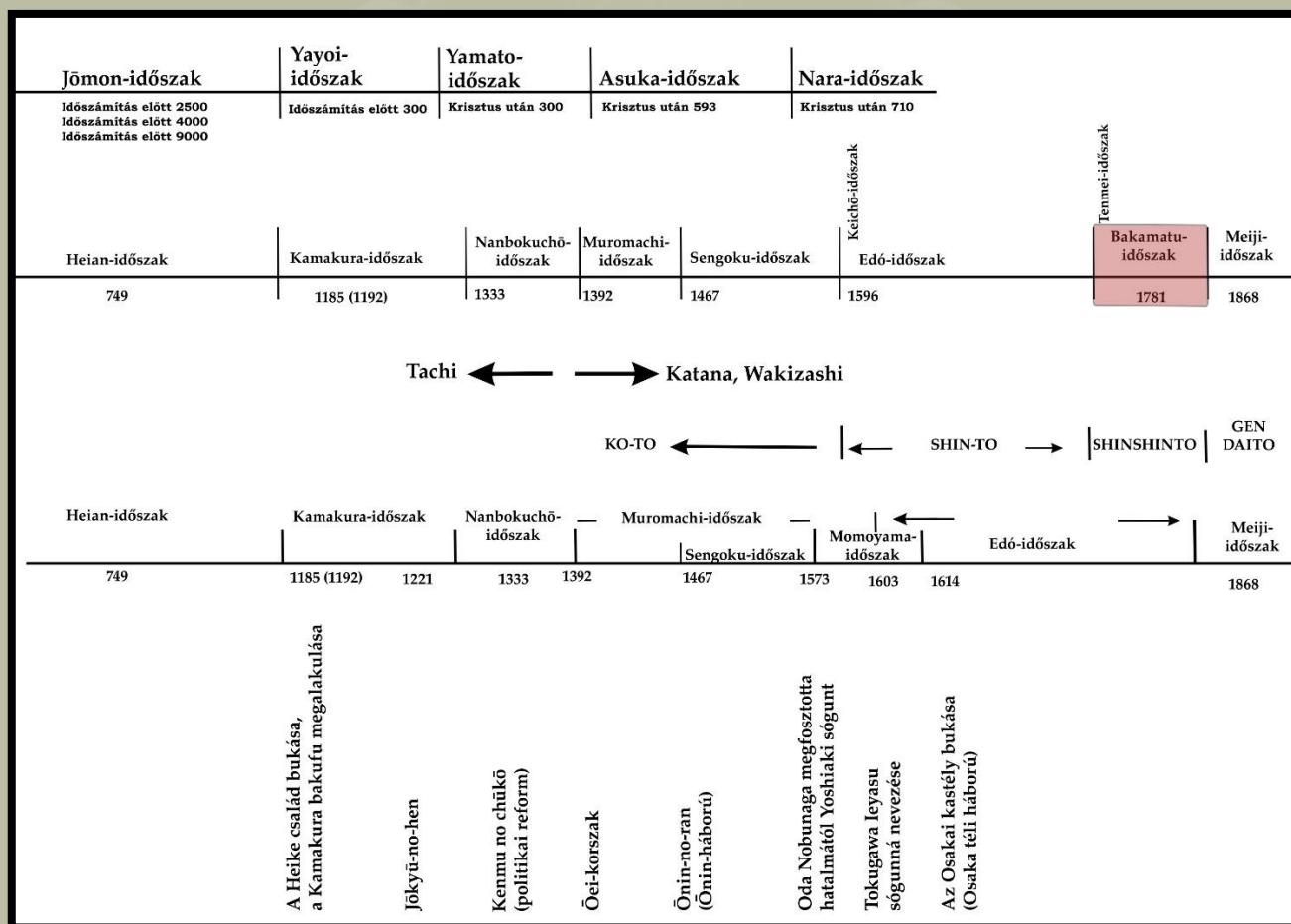

A Bakumatsu-kor története, 1781-1868

(幕末歴史)

A *Bakumatsu*-korszak a kardtörténetben az *Edo*-korszak utolsó szakaszát jelenti. Lásd a fenti idővonalon jelölt részt. A politikai történelem azonban nem választja el élesen az *Edo*- és a *Bakumatsu*-korszakot, és nincs meghatározott dátum, amely pontosan elválasztaná őket.

Az *Azuchi-Momoyama* korszak (安土桃山) az 1573-ban kezdődő időszakot öleli fel, amikor *Oda Nobunaga* (織田信長) eltávolította a *shogun Ashikaga Yoshiaki*-t (將軍足利義昭), egészen 1603-ig, amikor *Tokugawa Iyeyasu shogun*-ná vált, vagy 1615-ig, amikor *Tokugawa Iyeyasu* legyőzte *Toyotomi Hideyori*-t (*Hideyoshi* fiát) az *Osaka*-i téli hadjárat során.

Az *Azuchi-Momoyama* korszak rövid, de politikailag rendkívül összetett időszak volt, amelyben *Oda Nobunaga*, *Toyotomi Hideyoshi* és *Tokugawa Iyeyasu* bonyolult hatalmi harcokat folytattak. Ebben az időben Japán jelentős kulturális és gazdasági fejlődésen ment keresztül. Hosszú háborús időszak után az ország végül újraegyesült, és békés korszak következett.

Oda Nobunaga, *Toyotomi Hideyoshi* és *Tokugawa Iyeyasu* történetei a japánok körében a legismertebbek közé tartoznak. Ezek a történetek gyakran jelennek meg televíziós műsorokban és filmekben. Az *Edo*-korszak idején a *Tokugawa* család uralta Japánt.

A kormányzatot *Tokugawa bakufu* néven ismerték. Az *Edo*-korszak során a *Tokugawa* család közvetlen leszármazottai, rendszerint az elsőszülött fiak, töltötték be a *shogun* tisztségét. Ugyanakkor az uralkodó császárok is jelen voltak. Bár tényleges politikai hatalommal nem rendelkeztek, a császári család megőrizte rangját és tekintélyét.

Az *Edo*-korszak hosszú békeidőszak volt. A korábbi évszázadokkal ellentétben nem zajlottak nagy háborúk. A mintegy 260 éven át fennálló rendszer azonban idővel megrekedt, és a kormányzás szerkezeti, valamint pénzügyi problémái egyre nyilvánvalóbbá váltak. Ezt az időszakot nevezik *Bakumatsu*-korszaknak (幕末), az *Edo bakufu* utolsó szakaszának.

Az *Edo bakufu* az időszak nagy részében elzárta az országot a külvilágtól. Japánban egyetlen hely rendelkezett közvetlen külföldi kapcsolattal, *Dejima Nagasaki*-ban, az ország déli részén.

A *Bakumatsu*-korszak idején több európai hajó érkezett Japán partjaihoz, és azt kérték, valójában követelték, hogy Japán nyissa meg kikötőit, hogy vizet és egyéb ellátmányt biztosítson a bálnavadász hajók számára. Egyes államok kereskedelmi kapcsolatokat is kívántak létesíteni Japánnal. Ezek között szerepelt Anglia, Oroszország, Amerika és más országok.

1792-ben az orosz kormány hivatalos követet küldött Japánba, aki a kikötők megnyitását követelte a kereskedelem számára. 1853-ban az Egyesült Államok részéről Commodore Perry négy hatalmas hadihajóval érkezett az *Uraga* kikötőbe, amely ma *Kanagawa* prefektúra területén található, és követelte, hogy Japán nyissa meg kikötőit az amerikai bálnavadász hajók számára víz, üzemanyag és egyéb ellátmány biztosítására.

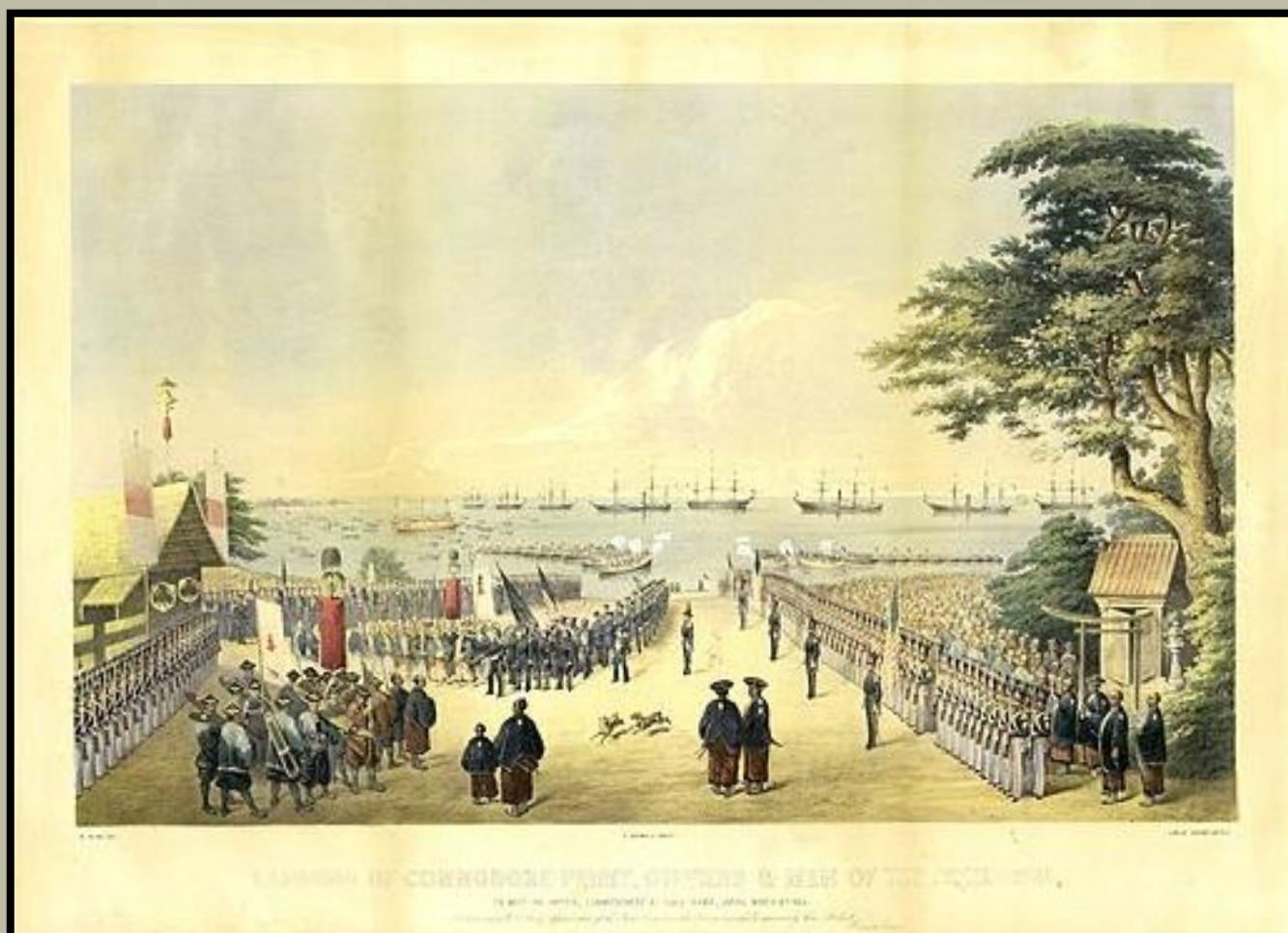
A *Bakumatsu*-korszak végére a *Tokugawa bakufu* politikai és pénzügyi nehézségekkel küzdött az ország irányítása során. Az értelmiség egy része attól tartott, hogy Japán hasonló sorsra juthat, mint Kína az 1839 és 1842 közötti ópiumháború idején Angliával szemben. Az ország megnyitására irányuló külső és belső nyomás egyre erősödött, és nyilvánvalóvá vált, hogy Japán nem tarthatja fenn tovább az elzárkózás politikáját.

Ebben a helyzetben érkezett meg Commodore Perry négy hatalmas fekete hadihajóval az *Uraga* kikötőbe, és követelte a kikötők megnyitását.

A hadihajók megjelenése megfélemlítette a japánokat, és tovább erősítette a *bakufu*-ellenes hangulatot. A *Meiji*-forradalom kitörése küszöbön állt, és Perry hadihajói adták meg az utolsó lökést.

A *Tokugawa bakufu* több külföldi hatalommal szerződéseket kötött, és néhány kikötőt megnyitott a kereskedelem számára. Tekintélye meggyengült, az ország pedig különböző politikai csoportokra szakadt. Közben ezek a csoportok kaotikus küzdelmet folytattak egymással, a *Meiji*-restauráció mozgalma egyre erősödött.

1868-ban a *Tokugawa bakufu* kiürítette az *Edo*-ban található *Edo*-i kastélyt, amely a mai *Tokyo* területén áll, és a *Meiji* császár elfoglalta azt. Megalakult a *Meiji Shin Seifu*, a *Meiji* császár köré szerveződő új kormányzat, és ezzel a *Tokugawa bakufu* korszaka véget ért.

Commodore Matthew C. Perry látogatása *Kanagawa*-ban, a mai *Yokohama* közelében, 1854. március 8-án. Litográfia. New York: E. Brown, Jr.

A fordítás az alábbi cikk felhasználásával történt:

<https://studyingjapanesewords.com/2018/07/29/30-bakumatsu-period-history/>

2. rész

Az *Edo*-korszak utolsó szakaszát, nagyjából a *Tenmei*-korszak (天明) kezdetétől 1781-től 1868-ig, *Bakumatsu*-korszaknak nevezik. Ebben az időszakban Japán gazdasága fokozatosan stagnálni kezdett. A *Tokugawa* család több egymást követő *shogun*-ja is pénzügyi reformokat próbált bevezetni. Ezek részleges eredményeket hoztak, de a gazdaság alapvető problémáit egyik sem oldotta meg.

A *Tokugawa bakufu* elsősorban költségvetési megszorításokkal próbálta kezelni a helyzetet. Takarékosagra kényszerítette a lakosságot, sőt még a kisebb luxuscikkekét is betiltotta. Ez azonban a gazdaság további szűküléséhez vezetett, és súlyosbította a válságot. Emellett megemelték az uralkodó kamatlábat abban a hitben, hogy ez megoldást hozhat. Ez tipikus, közgazdasági szemléletet nélkülöző intézkedés volt, hiszen ilyen helyzetben inkább a kamat csökkentése lett volna indokolt. Ennek következtében az alacsonyabb rangú szamurájok elszegényedtek, a parasztok pedig gyakran fellázadtak. A mezőgazdasági területeket számos természeti csapás is sújtotta.

Akira Kurosawa „Hét Szamuráj” című filmje ebben a korszakban játszódik. Közismert, hogy a „The Magnificent Seven” ennek hollywoodi feldolgozása.

Eközben a helyi vezetők irányításával fokozatosan megjelent egy kisebb háziipari termelés, amely a mezőgazdasági termelékenység növekedésével párhuzamosan fejlődött. A kereskedők meggazdagodtak, a városi lakosság egy része is gyarapodott. Ugyanakkor a társadalmi különbségek egyre élesebbé váltak. A *ronin*, vagyis az állás nélküli szamuráj problémája súlyossá, már-már a társadalmi rendet fenyegetővé vált.

Az Edo-kori városi polgárság kultúrája

Ebben az időszakban már nemcsak a felső rétegek számára írtak regényeket, hanem a hétköznapi embereknek is. Korábban a festészet elsősorban vallási témákhoz kapcsolódott, és főként az elit számára volt elérhető, ám ekkorra a művészet a szélesebb közönséghez is eljutott.

A *Bakumatsu*-korszak az *ukiyo-e* (浮世絵) aranykora volt.

- ***Kitagawa Utamaro*** a női portréiról vált híressé.
- ***Katsushika Hokusai*** és ***Andō Hiroshige*** tájképeikről és fametszeteikről ismertek.
- ***Maruyama Ōkyo*** európai perspektivikus technikákat alkalmazott festményein.

Hokusai lánya, *Katsushika Ōi* szintén használt perspektívát műveiben. Ma már csak néhány alkotása maradt fenn, de a hagyomány szerint még zseniális édesapját is meglepte kivételes rajz tehetségével.

Bár számuk csekély volt, egyesek megtanultak hollandul. Hollandia azon kevés ország egyike volt, amelyek kapcsolatban állhattak Japánnal a bezárkózás idején. Ezek az emberek francia és holland szótárak segítségével lefordítottak egy európai orvosi könyvet japánra, és megjelentették a *Kaitai Shinsho* (解体新書) című művet.

A fordítást követően európai történelemmel, gazdasággal és politikával foglalkozó könyvek is japán nyelven elérhetővé váltak. Ezek az írások új eszméket hoztak Japánba, és jelentős hatást gyakoroltak a korszak értelmiségi gondolkodására.

Az iskoláztatás virágzott a társadalomban. Minden feudális tartomány saját iskolákat működtetett a *daimyo*-k vazallusainak fiai számára. A városi polgárok gyermekei a *terakoya* (寺子屋: nem hivatalos, környékbeli iskolák) nevű iskolákba jártak, ahol olvasást, írást és számtant tanultak.

Nyomás a külvilág részéről

Bár Japán a *Sakoku* politikája alatt állt, amely nemzeti elszigeteltségi politika volt, az emberek tudatában voltak a Japánon kívüli eseményeknek. A 17. század eleje óta orosz követek érkeztek Japánba, hogy kereskedelmet követeljenek 1792-ben és 1804-ben. 1808-ban angol hajók érkeztek *Nagasaki*-ba. 1825-ben a *Tokugawa bakufu* elrendelte, hogy minden Japán közelébe érkező hajóra ágyútűzet kell nyitni. 1842-ben, miután Anglia győzelmet aratott az ópiumháborúban a *Qing*-dinasztia felett, a *bakufu* úgy döntött, hogy élelmet és üzemanyagot biztosít a külföldi hajóknak. Attól tartottak, hogy ugyanarra a sorsra jutnak, mint a *Qing*. 1846-ban az Egyesült Államok flottaparancsnokot küldött Japánba diplomáciai kapcsolatok létesítése céljából, de a *bakufu* visszautasította. Az Egyesült Államoknak szüksége volt arra, hogy Japán megnyissa kikötőit, hogy élelmet, vizet és üzemanyagot szerezzen a Csendes-óceánon működő bálnavadász hajói számára.

1853-ban Perry flottaparancsnok négy hadihajóval érkezett *Uraga*-ba, amely Japán egyik kikötője volt, és az amerikai katonai erő demonstrálásával kívánta megnyitni az országot. A *Tokugawa bakufu* nem rendelkezett egyértelmű politikával az ilyen helyzet kezelésére, és rájött, hogy az elszigeteltségi politika már nem tartható fenn. 1854-ben aláírták a Japán és az Egyesült Államok közötti barátsági és békeszerződést.

Ezt követően Japán szerződéseket kötött Angliával, Oroszországgal, Franciaországgal és Hollandiával. Ezzel véget ért a több mint 200 éven át fennálló *Sakoku*, vagyis a nemzeti elszigeteltségi politika, és Japán több kikötőt megnyitott a külföldi hajók előtt.

Azonban ezek a szerződések számos problémát okoztak. A szerződések igazságtalanok voltak, ami a mindennapi szükségletek hiányához vezetett, és ennek következtében az árak emelkedtek. Emellett jelentős mennyiségű arany áramlott ki Japánból, ami a Japán és Európa közötti arany-ezüst árfolyam különbségeiből adódott. Japánban az árfolyam 1 aranyérme = 5 ezüstérme volt, míg Európában 1 aranyérme = 15 ezüstérme.

Ezek a problémákon túl további gondok is felmerültek: ki legyen az aktuális *shogun*, *Tokugawa Iesada* (徳川家定) utódja, mivel nem volt örököse. Ebben a kaotikus időszakban számos feudális tartomány állt egymással szemben, olyan *shogun* után kutatva, akinek politikai elképzelései megfeleltek a sajátjaiknak. Sok konfliktus már jelentős csatákhoz vezetett a tartományok között, és további okok is voltak a *bakufu* elleni ellenállásra.

Mostanra a *Tokugawa bakufu* alapjai kezdenek meginogni. A *Choshu-han* (*Choshu* tartomány) és a *Satsuma-han* (*Satsuma* tartomány) voltak a fő erők, amelyek a *Tokugawa bakufu*-val szemben álltak. Eleinte egymással is szemben álltak, de több feszült incidens után úgy döntöttek, hogy kibékülnek és együtt lépnek fel a *bakufu* ellen, felismerve, hogy nem az egymás elleni harc ideje van. Anglia, felismerve, hogy a *bakufu* már nem rendelkezik jelentős hatalommal, egyre inkább a császár oldalával kezdett szövetségre lépni, míg Franciaország a *Tokugawa* oldalára állt. Anglia és Franciaország majdnem háborúba keveredett Japán miatt.

1867-ben *Tokugawa Yoshinobu* kiadta a „Császári uralom helyreállítását” (*Taisei Hokan*, 大政奉還). 1868-ban a *Tokugawa* klán elhagyta az *Edo*-i kastélyt, és a *Meiji* Császár beköltözött. Ez a terület ma a *Kokyo* (皇居: Császári Palota), ahol a jelenlegi császár él.

Számos kiemelkedő politikai szereplő aktívan részt vett a *Tokugawa bakufu* megdöntésében. Közöttük volt *Ito Hirobumi* (伊藤博文), *Okubo Toshimichi* (大久保利通), *Shimazu Nariakira* (島津斉彬) és *Hitotsubashi Yoshinobu* (一橋慶喜). Ők hozták létre az új kormányzati rendszert, a *Meiji Shin Seifu*-t (明治新), melynek középpontjában a császár állt.

Ma az eredeti *Edo*-i kastély nagy tűzvész következtében elpusztult. Azonban az eredeti várak, a hatalmas kőfalak és a *Nijyu-bashi* (二重橋, lásd alább) nevű gyönyörű híd még mindig áll. A hatalmas kertterületek a nagyközönség előtt is nyitva állnak, és a terület híres a gyönyörű cseresznyevirágzásról. A Császári Palota a *Tokyo Station Marunouchi* felőli oldalával szemben és gyalogosan is könnyen elérhető távolságban található.

Ma a japánok szívesen követik a *Meiji Ishin* (Restauráció) idejére helyezett történelmi drámákat, amelyeket gyakran láthatunk tévében és filmekben.

Ezek a történetek *Saigo Takamori*-t (西郷隆盛), *Sakamoto Ryoma*-t (坂本龍馬) és a *Shinnsen-gumi*-t (新撰組) mutatják be. Bár fiktív alkotás, Az utolsó szamuráj (The Last Samurai) című film is erre az időszakra helyeződik, és *Saigo Takamori*-t ábrázolja.

A Császári Palota

Perry

Commodore M.C. Perry kétszer látogatta meg Japánt négy hadihajóval. 1853-ban az Egyesült Államok elnökétől kapott szuverén diplomáciai levelet vitt magával. A következő évben visszatért, hogy választ követeljen a levélre. A hadjárat után Perry könyvet írt utazásáról „*Expedition of an American Squadron to the China Seas and Japan, Under the Command of Commodore M.C. Perry, United States Navy by Order of the Government of the United States*” címmel. Ebben a könyvben rendkívül kedvezően ír Japánról és gyönyörű tájairól, az emberek leleményességéről és az élénk, aktív nőkről, saját rajzain keresztül.

Bár az *Edo bakufu* és Perry közötti tárgyalások hosszúak és kemények voltak, akadtak kellemes pillanatok is. Perry ajándékba küldött Japánnak egy 1:4 méretarányú gőzmozdonyt, egy varrógépet és más tárgyakat. A japánok szumómeccset rendeztek, és ajándékokat kínáltak, például selymet, lakkozott tárgyakat és más portékákat. A japánok gondosan megtervezett lakomákat készítettek az amerikai diplomaták számára, míg Perry meghívta a japán tisztviselőket a saját fogadására. A csúcspont az volt, amikor Perry a vacsora végén desszertet szolgáltatott fel: minden vendég családi címere fel volt tüntetve egy kis zászlón, amelyet a desszertre helyeztek.

Mielőtt elindította expedícióját, Perry kemény tárgyalásokra számított. Ezért kutatta, mi örömet szerezhetne a japánoknak, és rájött, hogy nagyon szeretik az ünnepségeket. Képzett séfeket hozott, és az utazásra állatokat szállított a későbbi lakomákhoz. A japán tisztviselőket whiskey-vel, borral és sörrel szórakoztatta. Kezdetben az Egyesült Államok öt kikötő megnyitását szeretne volna elérni, míg a *bakufu* csak egy megnyitásban volt hajlandó engedni. Végül mindkét fél abban állapodott meg, hogy három kikötőt nyitnak meg.

Commodore Matthew C. Perry litográfiája

A fordítás az alábbi cikk felhasználásával történt: <https://studyingjapanesewords.com/2019/09/03/66part-2-of-30-bakumatsu-period-history-%e5%b9%95%e6%9c%ab%e6%99%82%e4%bb%a3/>